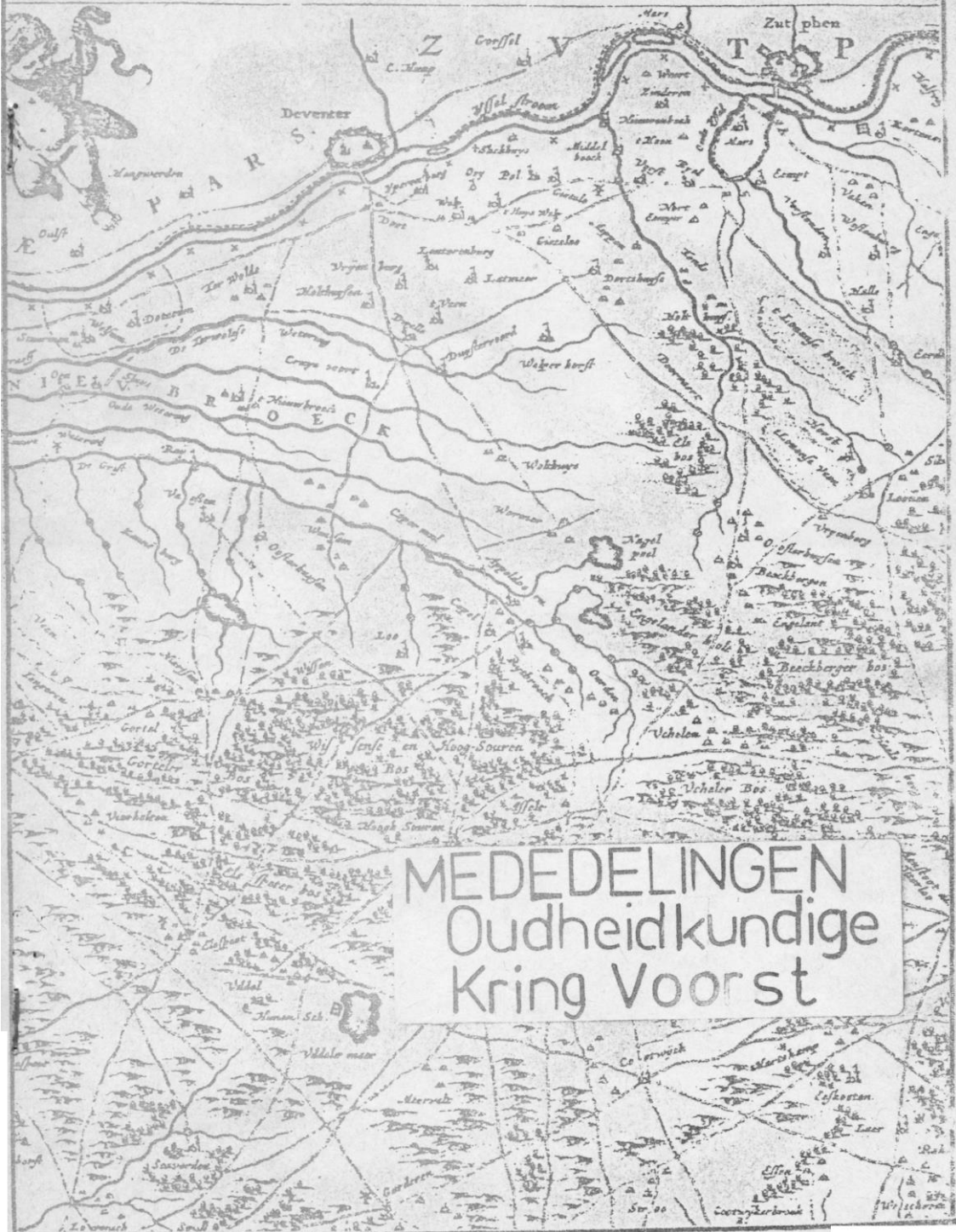

"Kroniick"

JRG 4
NR. 1

K R O N Y C K

4e jaargang nummer 1

Bestuur:

Voorzitter : R Kloosterboer, Rijksstraatweg 5, Wilp
Secretaris : A.J. Fransen, v.d. Duyn v. Maesdamstraat 84, Twello
Wvd. Secretaris : R. de Wilde, Deventerweg 22, Gietelo
Penningmeester : A.J. Bessels, Enkweg 9a, Nijbroek
Archivaris : H.T. ten Hove, Tuinstraat 24, Voorst
Leden : Mevr. M. Dulack-Klaaysen, Rijksstraatweg 139, Twello
A.H. Rengerson, Zeedijk 33, Nijbroek
J. Lubberts, Kon. Wilhelminastraat 10, Terwolde
Redactie : M.J. ten Hove, Voorst
J. Lubberts, Terwolde
A.H. Rengersen, Nijbroek
Redactie-adres : J. Lubberts, Kon. Wilhelminastraat 10, Terwolde
tel. 05717 - 760

Nog steeds houdt de redactie-commissie zich gaarne aanbevolen voor kopie van leden voor de volgende uitgave(n).

LEDENADMINISTRATIE EN SECRETARIAAT

De ledenadministratie berust bij de secretaris p/a v.d. Duyn v. Maesdamstraat 84, 7391 VP Twello, tel. 05712 - 2887. Nieuwe leden kunnen zich hier melden.

De contributie als lid van de oudheidkundige kring bedraagt:

gewone leden	fl. 15,- per jaar
A.O.W. en jeugdleden	fl. 7,50 per jaar

Dit bedrag kan gestort worden op:

Rabobank Twello nr. 36.28.09.267 ten name van de
oudheidkundige kring Voorst. Het gironummer van de
Rabobank Twello is 879796.

Indien u verhuist; wilt u dan uw nieuwe adres aan de secretaris doen toekomen.

INFORMATIE.

Dit betreft de stichting: Vrienden van de stichting ter bevordering van de uitgave van atlas en handboek "Nederlandse Buitenplaatsen en Historische Landschappen.

Het ligt in het voornemen van deze commissie de documentatie (atlas en boekdelen) als volgt te doen verschijnen:

1. Overijssel
2. Gelderland
3. Utrecht
4. Friesland, Groningen en Drenthe
5. Noord-Holland
6. Zuid-Holland en Zeeland
7. Noord-Brabant en Limburg

De atlas zal bestaan uit kaarten, welke in mappen geleverd worden, formaat 2 ½ x 41 cm. losbladig. De kaarten worden gedrukt op 120 grams mat papier, formaat 40 x 55 cm. toegevoegd wordt een beschouwing over gebruik etc., bestaande uit 8 pagina's tekst en 12 fotopagina's met circa 30 foto's (afm. 40 x 55 cm).

Kaarten: a. hedendaagse, schaal 1 s 30.000
 b. oude gedrukte en handschriftkaarten
 c. registratie en classificatielijsten der buitenplaatsen

De uitgave van Overijssel die de rij opent zal bestaan uit

- a. 27 hedendaagse topografische kaarten
- b. 27 militaire ± 1850
 27 Hottingerkaarten ± 1785
 27 streekkaarten v.n.l. 17e en 18e eeuw
- c. registratie en classificatielijsten
- d. alg. inleiding

Het begeleidende boekdeel bevat:

- a. 50 tekstpagina's
 25 fotopagina's
 10 pagina's kaartfragmenten
 65 pagina's afbeeldingen (2 per pagina) naar tekeningen, schilderijen etc. uit de 17e t/m 20e eeuw.

Boekdeel is gebonden in linnen band met goudstempel, formaat 19 ½ x 27 ½ cm.

Door lid van de stichting te worden f 1.10,-- per 5jaar, verkrijgt men een reductie van 10% t.o.v. de voorintekenprijs.

Verdere inlichtingen kunt u verkrijgen bij vorengenoemde stichting:

Muurhuizen 11-13
3811 E.C. Amersfoort

Redactie.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

VERSLAG VAN DE ALGEMENE LSDENVERGADERING
VAN DE OUHEIDKUNDIGE KRING VOORST.

gehouden op 4 maart 1981 in dorpshuis "De Pompe" te Wilp.

Aanwezig waren: de bestuursleden mevr. Dulack, de heren Kloosterboer (voorzitter), Bessels (penningmeester), Fransen (secretaris), ten Hove, Jeswiet, Lubberts en de Wilde,
Aan overige leden en belangstellenden waren ongeveer 30 personen aanwezig.

1. Opening en agendum.

Om 19.30 uur opent de voorzitter de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De voorzitter deelt mede, dat om praktische redenen de agendapunten 3 en 7 tegelijkertijd zullen worden behandeld.

2. Mededelingen.

De voorzitter deelt mede dat op zaterdagmiddag 16 mei a.s. een excursie over de IJsseldijk in de richting Welsum en Hattum zal worden gehouden. Genoemde excursie zal onder leiding van de Heer van Soest van het Polder-district staan. Met betrekking tot een nader uitgewerkt programma zullen nog nadere mededelingen volgen.

3. a. Jaarverslag.

Het jaarverslag van de secretaris wordt zonder discussie voor kennisgeving aangenomen

b. Financieel overzicht van de penningmeester.

Penningmeester geeft vervolgens een toelichting op het exploitatieoverzicht en de staat van bezittingen en schulden.

Geconstateerd wordt dat het exploitatieoverzicht een tekort aangeeft. De Oudheidkundige Kring heeft op grond van de algemene subsidieverordening bij de gemeente een subsidieaanvraag over 1980 ingediend.

Aangezien de financiële reserve aan het verdwijnen is zal bovendien een contributieverhoging net ingang van 1982 vastgesteld moeten worden.

De heer Piepenbroek informeert vervolgens hoever het staat met de contributiebetaling. In het verleden kwam het voor dat sommige personen een achterstand in de betaling van enkele jaren hadden. De penningmeester antwoordt dat bij nalatigheid in de contributiebetaling royerering als uiterste maatregel kan plaatsvinden. De inning van contributies verloopt momenteel overigens naar wens.

Op een vraag hoe hoog het kapitaal is dat verzekerd is bij exposities, luidt het antwoord dat het gaat om een bedrag van fl. 10.000,-.

Het betreft in dit geval een verzekering met een hoge premie, omdat de aansprakelijkheid bij tentoonstellingen in zogenaamde "reizende vitrines" hoog is.

De heer Wolters dringt in dit verband aan op subsidie voor exposities waarbij gebruik wordt gemaakt van vitrine. Het antwoord vanachter de bestuurstafel luidt, dat hiervoor nog geen definitieve toezegging is ontvangen, doch dat er wel goede hoop bestaat op inwilliging van het verzoek. De voorzitter wijst er vervolgens op, dat in het welzijnsplan van de gemeente Voorst het stichten van een expositieruimte als een wens naar voren komt.

De heer Huisman doet vervolgens vanuit de zaal het voorstel de contributie: van fl. 15,- te verhogen tot fl. 25,- per jaar.

Na enige onderlinge discussie wordt tenslotte, dit voorstel met algemene stemmen aanvaard

4. Verslag van de kascommissie.

Nadat van de zijde van de kascommissie de boekhouding in orde is verklaard, dankt de voorzitter de penningmeester en de kascommissie voor hun werkzaamheden.

5. Benoeming kascommissie.

Aftredend is mevr. v. Reede-v. Hoek, in haar plaats wordt benoemd mevr. Kempink.

6. Bestuursverkiezing

Aftredend zijn de heren Jeswiet (niet herkiesbaar) en Bessels (herkiesbaar). De voorzitter stelt voor te benoemen de heren Rengersen en Bessels. Aangezien niemand uit de vergadering zich tegen de benoeming van beide heren verklaart, worden zij vervolgens benoemd. De voorzitter dankt de heer Jeswiet voor zijn werkzaamheden als bestuurslid onder aanbidding van een attentie. De heer Jeswiet spreekt vervolgens een kort dankwoord.

7. (zie onder punt 3)

8. Rondvraag,

De heer Wolters wijst op de mogelijkheid tot het organiseren van een rondleiding door het Deventer Bergkwartier. Een beperkt programma kost fl. 30,- , een uitgebreid programma fl. 40 -.

9. Sluiting huishoudelijk gedeelte.

De voorzitter dankt de vergadering voor de discussie en sluit de vergadering.

Na de pauze krijgt de heer H.H.J. Lubbording uit Deventer van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, afd, IJsselstreek - Oost Veluwezoom het woord.

Spreeker geeft een heldere uiteenzetting over de ontstaansgeschiedenis van de stad Deventer, een en ander toegelicht met dia's. Deventer wordt - evenals Wilp - reeds in de 8e eeuw genoemd. De geschiedenis van Deventer is momenteel weer actueel door recente bodenvondsten, nabij het Burseplein en het Broederenplein.

Door vondsten uit o.a. oude waterputten heeft men meer gegevens gekregen over het dagelijkse leven van de gemiddelde middeleeuwse Deventenaar.

Na een korte levendige discussie na de lezing sluit de voorzitter met een kort dankwoord aan de inleider de avond om omstreeks 22.30 uur.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

INFORMATIE OVER STAMBOOMOEDERZOEK
EN PLAATSBEPALING OUDE BOERDERIJEN, ENZ.

Het secretariaat krijgt af en toe vragen over activiteiten binnen onze vereniging op het gebied van stamboomonderzoek (genealogie), oude boerderijnamen, onderzoek plaatsbepaling oude boerderijen, aan de hand van oude wijkindeling en oude stafkaarten.

Wanneer men interesse heeft om een onderzoek te beginnen, aan de hand van een stamboom, kan men het beste beginnen door te informeren bij de afdeling Burgelijke Stand en Bevolking van de gemeente, waar men geboren is.

Genealogie is een hobby die tegenwoordig in toenemende mate in de belangstelling komt. Onze vereniging heeft nog geen werkgroep of commissie die systematisch met genealogie bezig is.

Er bestaat echter een Werkgroep Veluwse Geslachten (contactadres: Graaf van Lyndenlaan 53, 3771 JB Barneveld), die zich al enige jaren bezig houdt met het onderzoeken en verzamelen van genealogische gegevens van Veluwse families. Ook de gemeente Voorst behoort tot het werkterrein van de werkgroep.

Wanneer u over genealogie meer wilt weten kunt u inlichtingen verkrijgen bij het lid van onze vereniging, de heer A.J. Moret te Twello. U kunt bij hem ook nadere inlichtingen verkrijgen over de Werkgroep Veluwse Geslachten. De heer Moret is chef afdeling Burgelijke Stand van de gemeente Voorst en u kunt hem tijdens de uren van openstelling van het bureau Bevolking en Burgelijke Stand, Domineestraat 11, bereiken.

Wanneer men eenmaal een stamboom heeft samengesteld blijkt het vaak, dat men tegelijkertijd ook op andere historische zaken stuit, zoals bijvoorbeeld een oude boerderij - al dan niet met naam - en eventueel een aanduiding in een oude akte betreffende een wijcknummer van het desbetreffende objekt. Men wil dan graag nagaan waar de boerderij van zijn of haar voorouders staat, zo deze nog mocht bestaan. Hier beginnen echter vaak de moeilijkheden, omdat de betrokken woning soms al is verdwenen. Wanneer u beschikt over een naam van de boerderij of de hofstede kunt u inlichtingen inwinnen, bij het bureau Burgelijke Stand van de gemeente Voorst, wanneer het tenminste een boerderij betreft in de gemeente Voorst, alwaar men een kaartsysteem op oude boerderijnamen heeft. Wanneer u echter niet over een naam of alleen maar een kadastraal nummer en/of wijcknummer beschikt worden de naspeuringen bemoeilijkt, omdat de wijckindeling in de loop der jaren (vóór ± 1930) tal van keren drastisch werd gewijzigd en er verder geen direkte ingang op te oude wijckindelingen bestaat,

Historische gegevens betreffende o.a. genealogie kunt u ook verkrijgen bij het Rijksarchief te Arnhem.

A.J. Fransen

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Roest en kopergruun vret gaeter
slieten deur 't gebruik is better.

Een denne den zien naolden smit
hef ewacht töt er ni'jen zit.

Hoewel het niet onze gewoonte is om voor derden te publiceren hebben wij in dit geval gemeend aan het verzoek van de Bibliotheek Voorst te moeten voldoen.

BOEKENWEEK 26 MAART T/M 4 APRIL.

Het bestuur van de Stichting Openbare Bibliotheek Gemeente Voorst (waaronder o.a. de bibliotheek te Twello en de Dorpsbibliotheek Voorst vallen) heeft ook dit jaar weer activiteiten ontplooid in het kader van de boekenweek voor volwassenen.

Gezien het grote succes vorig jaar van de bundel "Bekiek 't maar" met gedichten van amateur-dichters uit de gemeente, wil het bestuur u, inwoners van de gemeente Voorst, opnieuw in de gelegenheid stellen uw creatieve talenten op papier te zetten. Daartoe is het thema van de boekenweek: "Ieder zijn eigen boek" verruimd tot: Ieder zijn eigen boek - ieder zijn eigen verhaal".

Het bestuur roept dan ook een ieder op, een eigen verhaal te schrijven dat betrekking moet hebben op een historische gebeurtenis, op bekende plaatselijke figuren van vroeger en nu, of handelend over oude boerderijen en landhuizen. Het is niet beslist noodzakelijk dat uw verhaal op waarheid berust. U mag ook iets verzinnen, als het maar betrekking heeft op iets of iemand in de gemeente Voorst. Verhalen, die in de toekomst spelen, zijn dus ook van harte welkom.

In principe zullen de door u geschreven verhalen gebundeld worden (bij voldoende deelname), waardoor een waardevol stuk plaatselijke cultuur en creativiteit wordt vastgelegd voor het nageslacht. De uitgave van de bundel zal dan t.z.t. op feestelijke wijze plaatsvinden.

Meedoen kan een ieder vanaf 14 jaar. Graag zou het bestuur uw bijdrage ontvangen voor 30 april.

Maximale lengte van uw verhaal: ongeveer anderhalve pagina.

Bij uw verhaal dient u verder nog te vermelden uw naam en adres en of het al dan niet om een historisch verhaal gaat.

U kunt uw bijdrage inzonden naar:

Bestuur Stichting Openbare Bibliotheek Gemeente Voorst,
Basseltlaan 20, 7391 GE Twello.

U kunt uw verhaal ook inleveren bij:

Openbare Bibliotheek Twello, Marktplein 11, Twello
Dorpsbibliotheek Voorst, Schoolstraat 14, Voorst

Eventuele nadere inlichtingen kunt u verkrijgen bij de secretaresse van het bestuur, mevr. L. Bruin-Blom, Basseltlaan 20, Twello, tel. 05712-1296.

Het is bekend dat er veel verhalen verteld worden over gebeurtenissen van vroeger, over markante figuren, vreemde gebeurtenissen op oude boerderijen en landhuizen, spookverhalen enz. Het zou heel erg jammer zijn als deze verhalen op den duur zouden verdwijnen.

Dus: pak uw pen en schrijf uw verhaal en zend het in, zodat ook volgende generaties kunnen genieten van historische gebeurtenissen en voorvallen en ook van de door u verzonden verhalen uit de gemeente Voorst.

EXPOSITIE REGIONALE GESCHIEDENISBOEKEN.

Verder vind u in de bibliotheek Twello en de Dorpsbibliotheek Voorst een kleine expositie van boeken met volksverhalen, volksgebruiken en regionale geschiedenis.

In de Dorpsbibliotheek Voorst kunt u uw mening geven over uw favoriete boeken en in de bibliotheek Twello ligt een puzzel, die opgelost moet worden in de bibliotheek. Verdere informatie ter plaatse.

Het Bestuur van de Stichting
Openbare Bibliotheken Gemeente Voorst
Sekretariaat: Mw. L. Bruin-Blom
Basseltlaan 20, 7391 GE Twello.
tel. 05712 - 1296

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Een Nijbroekse kermis rond 1900 beschreven door A.W. Scholten in zijn boekje over de geschiedenis van Nijbroek.

EEN OLDERWETSCHER NIEJBRÖEKER KERMSE
met het onvermijdelijke daarbij behorende
Bekkesnijden.

Beide én kermis en bekkesnijden zijn ook reeds tot hun vadersen Bacchus en Mars verzameld, anders zou ik ieder willen uitnodigen een kijkje te nemen op de eerstvolgende Olderwetsche Bröeker Kermse. Er zijn er nog genoeg onder ons, die met mij met genoegen denken aan zo'n olderwetsche bröeker kermse. Wij waren toen nog zo jong. Het dorp vol kranen. Frans met knikkers en messen voor de jongens, poppen en bikkels voor de meisjes. Hans, Frz., met een tafeltje, waarop dobbelstenen en een groot blok met groten stok, om de Deventer Koek van Bussink stuk te slaan. Kemper net kruidsuccade en klontjeskoek voor klein en groot.

Elf uur 's morgens is het dorp reeds vol van kinderen om zich te vermaken met naar al dat moois te zien en iets te kopen. Tegen 12 uur zijn de centen bijna op en moeder wacht reeds met het eten. Gauw een koek voor moeder mee naar huis om 's middags met nieuwe lust naar de kermis te gaan tot het donker. Om 3 uur komen de ouderen langzamerhand aan, tegen 5 uur de grote jongens en meisjes, de vrijers en de vrijsters.

De jongens voorzien van een flink scherp broodmes en zoveel geld als ze machtig hebben kunnen worden. De zilveren knipjes der meisjes zijn zuiniger voorzien. Zij zijn ook niet gekomen om veel te geven; straks als een vrijer haar vraagt eerst gauw een half pond moppen in de "naoszak" en later bij het naar huis gaan 'n kwartje Dêventer koke of wat plaatkoeke voor moeder of voor de vrouwe, de boerin.

Dan dreutelen ze eens rond om te zien, of ze hem ook vindt. En - het duurt niet lang of ze vinden elkaar.

De spölleman, Berend Bruins, is reeds lang aangekomen. De ouderen hebben zich verdeeld tussen de herbergen: Kikkert, Zwaan en Aorend. Een enkele heeft reeds een half roesjen in, als de lampen worden opgestoken. Herm Bekkensnijder bluft, "dat hee 't er van aôvond 's van nemmen wil. Dée jonge vlasboörden, ze könt niks meer dan rood met suker of anies met sukor drinken met heur deerns. In mien tied mos ie eerst 'n deerne verdienen, deur d'r umme te vechten. Ik wil van aôvend nog 's zieren of d'r nog pit in de jongens zit of ze nog couragie hebt. Kastelein, geef mien 'n zeupien.

Berend Bruins zit "baoven" op 't stoel, bôoven op 'n kleine tafel. "Baoven" op de schoorsteenmantel naast hem de nodige mondspoeling en zijn viool tussen de benen, in afwachtende houding tot men zijn hulp vraagt. Een troepje jongens en meisjes trekt naar binnen. "Kastelein, 'n glasien klaore net suker, rood net suker, anies met suker, suker, anies, rood, klaore!" Nadat ieder is voorzien, zijn glaasje net een eindje pijpsteel heeft "opgesukerd" en met 'n "moppien van de deerne" heeft verorberd, worden de glazen weggezet. "Zie zoo deerns", zegt er een, lao w' noe 's dansen, de spölleman zal een deuntien strieken. Kom an, Berend, van "Mooi Aôltien".

Berend laat niet op zich wachten, hij is verlangend genoeg, want vóór elken dans gaat hij eerst met zijn bakje rond, om zijn speelgeld te ontvangen. Hoe harder hij dan speelt, hoe meer beweging hij dan maakt met hoofd, armen en benen, hoe meer centen bij een volgende dans. Daar gaat het, steeds vooruit, achteruit, in allerlei sierlijke, soms ook potsierlijke houdingen van dansers en danseressen.

Mooi Aoltion, mooi Aoltion,
Too, geef mien hier wat in.
En wi'j mien dan nieet geven,
Dan kan de splölleman niet leven.
Mooi Aoltien, mooi Aoltien
Too, geef mien hier wat in.

Eerst nog een paar ferme streken over de viool, dan met het bakje rond en Berend begint opnieuw, naar leidt dan tevens de dans.

Mooi, Aoltien, mooi Aoltien,
Changewiets (ohanger) - jongens en meisjes dansen elk op een rij.
Too, geef mien hier wat in.

Anne van deun (en avant deux) - al dansende verwisselt men van plaats onder allerlei jok en gelach.

En wi'j mien dan niet geven
Dan kan de spölleman nieet leven.

Changewiets - elk bij zijn meisje.

Mooi Aoltien, mooi Aoltien
Too, geef mien hier wat in.

Onder het dansen is Herm Bekkesnijder opgestaan en gaat, wol wat stijf van de "klaore met suker" regelrecht op een aardig paartje aan. Gaitdiene, een knap boerinetje, krijgt juist een ferme zoen van haar Gait Jan. "Mooi Aoltien mooi Aoltien, zo'n vlasbaord" sart Herm. Nauw heeft Gait Jan door 't rumoer dit meer gezien dan gehoord of hij stuift op en zegt: "Grootbek, 'k heb al lange oew mes in den zolder zien zitten, 'k Dacht wel, dat ie ons nieet met vree zollen laoten dansen; kom maer mee nao buten. Krieg oew nes uut d'n zolder, met dat mooi handvatsel; 't is 40 doem lank; de maote er van hink vrogger jaeren in Dêventer aan de poorten". Meteen gaat hij naar buiten. Gaitdiene krit 'n nao: nee, nee, Gait Jan, laot 'm loopen, wat kan 't ons schelen, lao 'w lieever nao huus gaan, zoo hè'k toch geen schik". Hij is reeds buiten en Herm komt regelrecht net zijn lang mes op hem aan. "Bi'j klaor, jao, pas op dan ". "Nee, Gait Jan, nee, nee," krit Gaitdientien. 't Is te laat, Gait Jan, vlug en handig, trekt zijn scherp broodmes en tekent den bluffer van 't rechter oog, onder den neus langs, door beide lippen. "Zie zoo, noew zûl ie wel genog hebben; zeg tegen de vrouwe, dat Gait Jan Vlasbaord oew eteikend hef, tut 'n leste andenken an oew tied. Allo, jongens, nao binnen. Ziee zoo, deerntien, ik wis wel, da'j nieet bange hoeven te wözen, lao'k oow mae ofkussen. Kastelein, veur mien 'n glas water; veur Gaitdientien 'n bettien anies met suker".

DE EERSTE BRANDSPUIT IN DE GEMEENTE VOORST.

De eerste uitgaven omtrent brandweer komen pas voor in 1808, toen de smeden H. Sarink en Dries Dubbe te Twello samen 18 brandhaken leverden resp. voor fl. 15,- en fl. 4,- en 16 st. Bij de opheffing van het anbtsgemeentebestuur ontvingen de Mariën Voorst, Twello, Wilp en Nijbroek hiervan resp. 4, 6, 4 en 4 stuks. In 1815 worden de eerste brandspuiten voor Twello aangeschaft, twee stuks voor fl. 160,-. Het jaar tevoren had het gemeentebestuur van Voorst reeds ingezien, de noodzakelijkheid van een dergelijke voorziening. Bij een brand op 18 febr. 1814 was n.l. de nuttige werking gebleken van een ter leen ontvangen handspuit van baron Sloet tot Olthuis op de Beele. Daarom werd reeds twee dagen later aan de commissaris van het arrondissement Arnhem (de pas afgetreden Prefect) machtiging verzocht om vier handspuiten aan te schaffen en tot dekking der fl. 400,- geraamde kosten, "daarvan een overslag te maken over de huisverponding en het mobilair". Op 25 maart 1818 heeft de raad van Voorst een verordening op het voorkomen en blussen van brand vastgesteld.

BRANDREGLEMENT VOOR HET AMBT VOORST.

ALGEMENE BEPALING.

Art. 1 Het oppertoezicht van dit "brandreglement" wordt aan schout en assessoren opgedragen, welke gehouden zijn te zorgen, dat het reglement in al zijn delen wordt gehandhaaft. Derhalve zijn zij verplicht om de maatregelen, tot voorkoming van brand, stipt te doen nakomen; en wel bij ontstane brand, dadelijk daar heen te begeven en de gepaste middelen tot blussing en de bewaring der goede orde aan te wenden. Zo zij niet in het kerspel waar de brand kan ontstaan woonachtig mochten zijn, zullen wij een ander geschikt persoon, onder de naam van Opperbrandmeester benoemen, welke hen bij ontstaan van brand zal vertegenwoordigen, tot zolang zij daar zelve bij kunnen zijn. Zullen ten allen overvloede een zodanig persoon onder de benaming benoemd worden, ook in de kerspels van het ambt, waar schout en assessoren woonachtig zijn, om ingeval van ziekte, afwezenheid of ander belet, zeker hun plaats kunnen vervullen.

Art. 2 De bekeuringen tegen de bepalingen, in dit reglement voorkomende, zullen door de dagelijkse rechter worden gedaan en de ergane uitspraken door hen ten uitvoer worden golegt, overeenkomstig de bestaande wetten.

Alle boeten zullen door de ambtsontvanger worden geïnd en konen ten voordele van 't ambt; zullende uitsluitend bestemd zijn en blijven tot het verbeteren en onderhouden der brandgereedschappen en tot het verlenen van prooien als anderzints.

De ambtsontvanger zal gehouden zijn van de ontvangst en uitgaaf dezer gelden behoorlijke aantekening te houden, Een der assessoren zal hiervan contra boek houden. Verder zullen alle betalingen geschieden overeenkomstig het besluit van de Ed. Gr. Achtb. Heeren Staten dezer provincie d.d. 18 October 1815 No 23.

EERSTE AFDELING. Maatregelen, welke tot voorkoming van brand moeten genomen worden.

Art. 3 Niemand zal enig vuur mogen stoken, bak, brouw, snelt ovens of smissen mogen houden als onder uitgaande stenen schoorstenen of pijpen, op een hoogte van drie voeten boven de daken, op een boete van zeven gulden.

Art. 4 Het is ten strengste verboden hete as uit te gieten of dezelve op mesthopen te brengen, zullende de as altijd in kuilen op een behoorlijke afstand der huizen moeten geborgen worden, alsmede om erven van hooi, stro, heet of andere brandstoffen, op de weg of buitenshuis te branden, alles op een boete van drie gulden. De ouders zijn in deze voor hun kinderen en de meesters voor hun dienstboden aansprakelijk. Nogthans zijn hiervan uitgezonderd, kuipers, klompenmakers en andere ambachtslieden, welke somwijlen tot hun werk vuur in de open lucht nodig hebben in zo verre; dat het hun wol vrij zal staan zodanige vuren te stoken, maar dat zij tevens acht geven, dit niet bij sterke wind te doen, noch zo dicht bij hun of hunner burens woningen, dat daaruit een gevaar te vrezen is. Zij zullen zorg dragen dat zo lang de vuren branden, dezelve door een bekwaam persoon worden gade geslagen en dat dezelve, zodra het werk geëindigt is, met water volkomen worden uitgegoten. Alles op boete van drie gulden.

Art. 5 Geen kinderen zullen buitenshuis enige geweren, pistolen of ander schietgereedschap mogen hanteren en daarmede schieten, op boete van drie gulden. De ouders zijn voor de kinderen aansprakelijk.

Art. 6 Een iegelijk zo huurder als verhuurder aal moeten zorgen, dat de schoorstenen die gebruikt worden, tenminste tweemaal per jaar worden geveegt en schoongemaakt. Ook zullen huurder en verhuurder gehouden zijn behoorlijk acht te geven en van tijd tot tijd te laten onderzoeken of er ook in de schoorstenen enige gaten, reten of barsten mogen wezen, welke aanstond door de verhuurder op de polis kosten, door de huurder zullen worden toegemaakt; beide op de boete van drie gulden.

Geen lichte brandbare stoffen als hout turf, hooi, stro, vlas en dergelijke zullen dicht om een schoorsteenpijp mogen gevlijd worden, maar daar van tenminste een rijnlandse voet moeten afblijven, op de boete van twee gulden. De brandmeesters zullen op last van het hoofd van het plaatselijk bestuur gehouden zijn, tenminste tweemaal per jaar en wel op de eerste Woensdag in April en September en zo dikwijls men dit verder mocht nodig keuren, de schouw van de schoorstenen in hun wijk te doen en daarvan een nauwkeurig en onpartijdig bericht aan het plaatselijk bestuur in te leveren. Iemand verweigerende om de brandmeester tot het schouwen hunner schoorstenen toe te laten zal verbeuren een boete van tien guldens.

- Art. 7 Niemand zal enige dove kolen boven in zijn huis op zolder of vertrekken daar planken vloeren zijn, mogen leggen, maar dezelve en nooit in grote hoeveelheid bijeen in de kelder moeten bergen en daarbij zorg dragen dat die niet worden bewaard in manden, houten bakken of iets anders dat door het aangloeien licht in brand kunnen geraken, alles op de boete van twee guldens.
- Art. 8 Het is ten strengste verboden tabak te roken of vuur bij zich te hebben bij of onder het dorsen of zo lang het stro nog op de deel ligt op de boete van drie guldens. Verders worden alle ingezetenen vermaand, zich een goede lantaarn aan te schaffen, De brandmeesters zullen bij het doen der schouwen van de schoorstenen hier na onderzoek doen en vinden dat hier in enige nalatendheid plaats heeft, de macht hebben een vaste tijd te bepalen welke de enigszins gegoede ingezetenen, waar onder verstaan worden de zodanige welke f 6-0-0 en meer in het personeel en mobilair betalen. Deze zullen moeten aangekocht hebben; op de boete van enen gulden. Het zelfde is toepasselijk op de brandhaken, die, zoveel mogelijk in ieder huis moeten aanwezig zijn.
- Art. 9 Het staat de brandmeester vrij om op het geringste vermoeden, alle hooi-koornbergen en mijten na te zien en te peilen; dezelve gevaarlijke bevindende, te laten uitwerpen; zo de eigenaar zulks niet verkiest te doen, dan op zijn kosten, mits alsdan ten overstaan van het Plaatselijk Bestuur. Iemand dit overhopelijk belettende zal verbeuren een boete van tien guldens onvermindert de rechterlijke actie tegen hem te voeren. Wanneer deze handeling met kwade bejegeningen of dadenmacht zijn gepaard geweest.

Art.10 Niemand zal vlas mogen drogen om of bij heerdstede of waar tor plaatse ook binnenshuis op de boete van drie guldens.

Art.11 Een ieder is verplicht om zoveel mogelijk toe te zien, dat deze maatregelen en in het algemeen, de meeste voorzichtigheid net vuur en licht niet alleen bij hemzelve, maar ook bij zijn bureu, worden in acht genomen, zijnde hij gehouden om ziende dat dit niet wordt nagekomen, daarvan aanstond kennis aan het Plaatselijk Bestuur te geven.

TWEEDE AFDELING. Maatregelen, welke tot blussing van ontstane brand moeten genomen worden.

Art.12 Bij ieder aanwezig zijnde brandspuit in het ambt zal worden aangeschaft een lantaarn, een grote brandhaak en een zak met enige nodige gereedschappen. Ter voorkoming van verwarring door de gelijkmatigheid der spuiten zullen dezelve als ook de gereedschappen, ieder met een afzonderlijke kleur geverfd on genummerd zijn. Deze brandspuiten zullen met overleg van de gemeenteraad in onderscheidende kerspels geplaatst worden en wel zodanig als 't meest aan het doel kan gezien worden.

Art.13 Bij iedere spuit zullen twee brandmeesters en twaalf werklieden of brandgasten zijn. De benoeming hiervan geschiedt door de gemeenteraad. Zou de brandmeesters of werklieden onverhopelijk hun plicht niet mochten waarnemen, kunnen zij ook weder door het plaatselijk bestuur van hun post ontzet worden. Aan de twee brandmeesters van iedere spuit zal een zeker aantal huizen in het ambt toegevoegd worden, waar over zich hun schouwen in de eerste afdeling vermeld, zullen uitstrekken. Hij, bij wie de brandspuit geplaatst wordt is vanzelfven eerste brandmeester. Hij is verplicht te zorgen dat de spuit, met zijn toebehoren, altijd zodanig geplaatst blijft, als met overleg van de gemeenteraad eens bepaald is. Het staat hetzelfde bestuur vrij, om zo dikwijls men dit nodig oordeelt tekomen of te laten zien, of dit stiptelijk wordt nagekomen. Verder is hij verantwoordelijk voor alle schade welke in zijn huis aan de blusgereedschappen veroorzaakt wordt. In de eerste plaats rust op hem de verplichting om te zorgen, dat bij ontstane brand de spuit net zijn toebehoren, ten spoedigste daar heen gebracht wordt, hetzij dat zulks het schielijkst met zijn paarden of door zijn huisgenoten, al dragende kan geschieden. Zou zijn paarden of werklieden niet bij de hand zijn, moet hij daartoe zijn naaste bureu vinden.

Als de eerste brandmeester afwezig mocht zijn, zal de tweede hem aanstonds hierin vervangen. Beide tegenwoordig zijnde, zo nemen zij hun werkzaamheden gezamenlijkwaar; en in geval van verschillende gevoelens, wordt dat van de eerste brandmeester opgevolgd. Iedere brandmeester zal een brandstok hebben, geverfd en genummerd als de spuit; welke stok hij bij brand, altijd ter gemakkelijke onderscheiding bij zich zal hebben. Bij het ontstaan van brand zullen de beide brandmeesters, zich aanstonds, met de blusgereedschappen en hun onderhebbende manschappen, daarheen begeven. Zij zullen dadelijk, de meeste gepaste middelen tot blussing aanwenden. Voor de goede orde hunner onderhorigen en allen die tot de brand behulpzaam zijn zorgen, en zich niet verwijderen voordat de brand geheel geblust is. De brandmeesters in het een of ander artikel vermeld nalatig blijvende zullen telkens verbeuren drie guldens.

Art.14 Tot de werklieden bij iedere spuit behorende, zullen, zoveel mogelijk jonge, vlugge, lieden van boven de 18 jaar uit de buurt van de brand gekozen worden. Als het zijn kan zal bij iedere spuit een timmerman en een schoenmaker geplaatst worden. Alle deze werklieden staan onder het onmiddellijk bevel van hun brandmeesters, welke zij in alles wat billijk is, stiptelijk zullen gehoorzamen, op de boete van een gulden. Aanstonds als er brand ontstaat, zullen zij zich naar hun eerste brandmeester begeven en zich onder zijn orders stellen. Hij die in de gelegenheid geweest is om te kunnen komen en zulks nalaat of niet spoedig genoeg komt, verbeurt telkens een gulden boete. De werklieden van iedere brandspuit zullen ter onderkenning, een wollen lint van dezelfde kleur als hun spuit om de linker arm dragen. Hij, die zulks verzuimt, verbeurt twaalf stuivers.

Art.15 Niemand buiten de personen, bij iedere brandspuit behorende, zal zonder uitdrukkelijke toestemming van de brandmeester een hand aan het brandgereedschap mogen slaan, op de boete van twee guldens.

Art.16 Zodra er brand ontstaat, zal hij, wien dit ongeluk treft, daarvan aanstonds kennis aan de naastbij wonende brandmeester en aan het hoofd van het plaatselijk bestuur of de opperbrandmeester doen geven; zijn naaste burens waarschuwen en onder geen voorwendsel dit geheim houden, op verbeurte van een boete van zes guldens.

Art.17 De kosteren in hot ambt zullen gehouden zij om op daar toe bekomen last, vanwege het plaatselijk bestuur, zodra er brand ontstaat, de grote klok in het kerspel te luiden en wel met kleine tussenpozen, tot onderscheiding van het gewone luiden, bij het doen van afkondigen, het overlijden en begraven van doden.

Dit luiden zal aanhouden, zolang de brand duurt. Enige nalatigheid hier in plaats hebbende verbeurt de nalatige koster een boete van drie guldens.

Art.18 Men verwacht van de dienstvaardigheid der ingezetenen, dat zij zich, zo er brand ontstaat, met de noeste ijver daar heeb zullen begeven en uit ieder huisgezin zal zich tenminste een bekwaam persoon, boven de 18 jaren oud, zodra hij hoort dat er brand is, on het even waar zulks in het kerspel zijner woning zij, voorzien van een goede emmer en schop, naar de brand moeten vervoegen en zich daar stellen onder de orders van de schout en assessoren of bij hunne afwezigheid van de opperbrandmeester en de brandmeester, hetzij on zich in twee rijen te plaatsen en het benodigde water aan te brengen of om datgeen te verrichten of wat men ter blussing het dienstige zal oorden. Zij die beripicide hebben zullen die mede brengen, ton einde als brandzeilen te kunnen gebruikt worden. De schade hieraan veroorzaakt zal aan de eigenaren worden vergoedn. ook is ieder die een brandhaak heeft verplicht die mede te brengen. Geen vrouwen noch kinderen zullen bij de brand worden toegelaten ten waar zij uitdrukkelijk tot het aanbrengen van water waren ontboden. De hoofden der huisgezinnen zijn voor de nakoming van dit art. aansprakelijk en zullen bij enig verzaken verbeuren eon boete van twee guldens.

Art.19 In het algemeen zal niemand hij zij, wien hij zij, vermogen te weigeren om met zijn paarden enig brandgereedschap te van hier of elders aan te halen, of enig e bevelen over te brengen, zo hij door het plaatselijk bestuur, opperbrandmeester of de brandmeester, daartoe bevolen wordt, op de boete van een gulden. Even zomeer zal iemand weigeren mogen om de emmers aan en af te geven te laten gebruiken of eens in de rijen staande daar zonder bevel mogen uitgaan en met een woord niemand zal vermogen te weigeren, zodanige post bij de brand te bekleden, als hem door het plaatselijk bestuur, de oppcrbrandmeester of door de brandmeester zal worden aangewezen, alles op de boete van twee guldens.

Art.20 Daar bij art. 19 en 33 van de wet op de schutterijen van de 27 febr. 1815 bepaald is, dat er in geval van brand, een vierde der manschappen, in volle wapenrusting zal opkomen en zich gedragen naar de bepalingen, door het plaatselijk bestuur te maken. Zo wordt vastgesteld, dat deze manschappen, waarbij altijd een officier of een bekwaam onderofficier zal tegenwoordig zijn, zich aanstonds naar de brand zullen begeven om zich daar stellen onder de orders van het plaatselijk bestuur of van de opperbrandmeester.

- Art.21 Ook zullen de veldwachters, boden en andere bedienden van het ambt zich aanstond naar de brand begeven, op de goede order helpen waken, de bevelen van het plaatselijk bestuur en opperbrandmeester overbrengen en toezien, dat er niets ontvreemd wordt.
- Art.22 Tweemaal per jaar on wel op de eerste maandag in Mei en October, zullen de brandspuiten nagezien en de werklieden daarmede geoefend worden, alles onder opzicht van de schout, assessoren en de opperbrandmeester, welke daarbij zovele ingezetenen kunnen ontbieden, als tot het aanbrengen van water en tot onderrichting, hoe zich bij de brand te gedragen, nodig geoordeelt wordt.
- Art.23 Tot meerdere aanmoediging zal aan de eerste brandspuit, welke bij een ontstanen brand water geeft als een premie gegeven worden twee dukaten en aan de tweede brandspuit een dukaat. Deze gelden zullen onder de manschappen, die bij iedere spuit behoren verdeelt worden, teneinde een ieder daarmede naar welgevallen kunnen handelen.
- Art.24 De penningen zo tot het betalen der premiën, als tot het onderhouden der blusgereedschappen zullen, in de eerste plaats worden genomen uit de boeten,, in dit reglement bepaald en deze niet toereikende zijnde, als dan uit de post, die derwegens op de jaarlijkse begroting der gemeente zal worden gebracht.
- Art.25 Dit reglement zal jaarlijks twemaal worden afgelezen en wel op de eerste zondag in April en September, teneinde zich een ieder met de polis inhoud wel bekend make en nooit enige onwetendheid kunnen voorwenden. Wijders zullen er het nodige aantal exemplaren van gedrukt worden, om aan opperbrandmeester, brandmeester en overiger belanghebbenden te worden uitgedeeld.

Aldus overwogen en goedgekeurd door het ambtbestuur of gemeenteraad van Voorst in een vergadering gehouden de 25e Maart 1818.

Het ambts of gemeente
bestuur voornoemd.

Dit stuk is tot stand gekomen met medewerking van het archief dor gemeente Voorst.

J. Lubberts

-0-0-0-0-0-0-0-0-

VOORST IN DE SPIEGEL DER GESCHIEDENIS.

Eerste aflevering.

INLEIDING.

Via een lid van onze vereniging heeft het bestuur de beschikking gekregen over kopieën van historische gegevens over de gemeente Voorst van de hand van de heer G.J. Kedde. De heer Kedde, die een paar jaar geleden is overleden, was een bekend amateur-historicus te Twello.

De gemeente Voorst heeft door de loop der eeuwen heen een rustige ontwikkeling doorgemaakt. Het feit echter, dat Voorst in de nabijheid ligt van het strategisch gezien belangrijke IJsselsteden als Zutphen en Deventer en in de nabijheid van bijvoorbeeld het Loo als buitenverblijf der Oranjes heeft er toe bijgedragen, dat men in de geschiedenis van Voorst als het ware toch een belangrijk stuk vaderlandse geschiedenis weerspiegeld ziet.

In de eerste aflevering van deze vervolgserie gaat de heer Kedde o.a. in op het belang van regionale geschiedenis.

De historie van Voorst - bedoeld wordt hier het gehele grondgebied van de huidige gemeente Voorst - is boeiend, ook heden ten dage, al was het alleen al om de talrijke buitenplaatsen en historische namen, die men ook thans nog in de gemeente Voorst tegenkomt.

A.J. Fransen

HET BELANG VAN REGIONALE GESCHIEDENIS.

Wanneer wij van de regionale geschiedenis, waarin wij belangstelling hebben enige kennis wensen te verkrijgen, zijn wij aangewezen op de bronnen, welke onze voorgelachten ons hebben nagelaten. En gelukkig zijn er, wat de geschiedenis van Gelderland betreft, vele en goede bijdragen tot de historie van ons land bewaard gebleven. Hetgeen op staatkundig en kerkelijk gebied voorhanden is, vormt een waardevolle en onmisbare schakel tussen het leven en werken onzer voorouders en onze 20e eeuwse gemeenschap.

De mogelijkheid tot het verkrijgen van dokumentatie is dank zij de uitvinding van de boekdrukkunst, foto, microfilm, radio, televisie en bandopname vergroot, waardoor wij de gehele samenleving in beeld en toon, als het ware in blik verpakt, als dokumentatie aan ons nageslacht kunnen nalaten. Komende generaties kunnen in hun tijd zowel visueel als vocaal kennis nemen van onze tegenwoordige samenleving.

Dank zij deze techniek is het verheugend te kunnen constateren dat de belangstelling voor de historie bij onze jongere generatie groeiende is en ondanks de drang naar vernieuwing en moderne voorlichting op maatschappelijk- cultu- reel- en economisch gebied mogen wij niet uit het oog verliezen, dat de tegenwoordige tijd de erfenis is van de tijd van onze voorouders. Een tijd met goede en slechte hoedanigheden. Aan hun de taak om ook door middel van documentatie met de moderne middelen welke hun ter beschikking staan, mede te werken tot verbetering hiervan.

De bronnen welke ons heden ter beschikking staan, gaan al ver in de historie terug. Voor de Gelderse geschiedenis kunnen wij reeds tot de 8e eeuw terug- gaan n.l. tot de levensbeschrijving van St. Willebrord, At. Luger 9e, St. Lebuinus 9-10e eeuw. In de 14e eeuw do Egmondse monnik Johannis de Beka, 16e - 17e eeuw een Geldenauer, Pontanus met zijn 14 boeken over Gelderse Historie in het latijn en daarna vertaald door Arend van Slichtenhorst 1654. In de 18e - 19e eeuw een Bondam, Sloe, van Spaen, van Hasselt en leest best " De gedenkwaardigheden uit de geschiedenis van Gelderland" van I.A. Nijhoff 1830 enz.

Niet vermeld mag blijven de hedendaagse historici o.a. Dr. van Schilgaarde, Prof. W. Jappe Albers, P, Gouda Quint e.a.

Vele historici hebben reeds van diverse gemeenten, provincies, kastelen en buitenplaatsen een historische bijdrage geleverd. En naast deze schrijvers willen wij niet vergeten, diegenen die ons door middel van penceel en teken- stift prachtig en waardevol materiaal hebben nagelaten, waarmede wij heden inzage hebben van toestand en aanzien van de nog bestaande en al reeds lang verdwenen kerken, kloosters, kastelen en andere belangrijke bouwwerken uit het verleden. Om naar enkele te noemen: Claes Jansz. Visscher 17e eeuw, J. de Beijer, C. Pronk, F. Berkhuis, J. Bulthuis, H. Tavenier 18e eeuw, P.A. Schipperus 19e eeuw. Zij allen hebben de eeuwen door hun bijdragen geleverd, door middel van tekenstift en penceel.

Over de historie van een stad, gemeente en dorp zijn door vele historici reeds vele bijdragen geleverd, waardoor de belangstellende het mogelijk wordt gemaakt weer een blik te werpen in de toestand en de omgeving waar in het verleden ons voorgeslacht leefde en werkte.